

EMNEKATALOG

Efterår 2015

Erhvervsøkonomisk seminar (10 ECTS)

- (1). Finansiering side 2
- (2). Regnskab side 3
- (3). Marketing side 4
- (4). Organisation og ledelse side 7
- (5). Mikroøkonomi side 10
- (6). Optimering og logistik side 11

1.0 FINANSIERING

Ved spørgsmål til emnerne under punkt 1 kontakt Linda Sandris Larsen, Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi, e-mail: lsn@sam.sdu.dk

1.1 CAPM

Den klassiske CAPM giver at et aktivs forventede merafkast er bestemt ved aktivets systematiske risiko ift. markedsporteføljen. Gør nøje rede for CAPM og kom herunder ind på dens teoretiske og empiriske fundament med henblik på en kritisk diskussion af modellens begrænsninger og anvendelsesmuligheder for diverse aktører på de finansielle markeder. Der kan tages udgangspunkt i den nyere teoretiske litteratur om CAPM og dens udvidelser i forhold til den simple statiske version. Alternativt kan seminaret belyse (dele af) den omfangsrige litteratur vedrørende tests af CAPM samt diskutere metodemæssige problemer forbundet med disse tests.

Litteratur (forslag):

M. Brennan, "Capital market equilibrium with divergent borrowing and lending rates", *Journal of Financial and Quantitative Analysis* 6, 1971.

W. Ferson and C. Harvey, "The variation of economic risk premiums", *Journal of Political Economy* 99, 1991.

Campbell, J. Y., Lo, A. W. and MacKinlay, A. C., 1997, *The Econometrics of Financial Markets*, Princeton University Press, Chapter 5.

Sharpe, W., 1964, *Capital Asset Prices: A Theory of Market Equilibrium under Conditions of Risk*, *Journal of Finance* 19, 425-442

1.2 Binomialmodellen og anvendelse af denne

Binomialmodellen anvendes til værdiansættelse af afledte aktiver og specielt optioner. Seminaret kunne omhandle en udledning af binomialmodellen, samt en redegørelse for og diskussion af binomialmodellens antagelser. Binomialmodellen kan anvendes til værdiansættelse af europæiske og amerikanske optioner, men også mere eksotiske aktiver kunne værdiansættes. Optionsteorien fra de finansielle markeder kan også benyttes til vurdering af virksomhedens mulige realinvesteringers fordelagtighed. En redegørelse for hvordan optionsteorien kan benyttes til vurdering af realinvestering kunne derfor være interessant og en diskussion af metodens begrænsninger. Man kan for eksempel spørge hvorledes produktionsfleksibilitet påvirker en virksomheds værdi. Seminaret bør enten have fokus på finansielle optioner eller reale optioner.

Litteratur (forslag):

Berk, J. og DeMarzo, P. (2014). *Corporate Finance*, Pearson. Kapitlerne 20-22.

Dixit, A.K. og R.S. Pindyck (1994). *Investment under Uncertainty*, Princeton University Press. Kapitel 1, 2.

Hull, J.C. (2012). *Options, Futures, and other Derivatives*, Pearson kapitlerne 10-12.

Munk, C. (2000). *Afledte aktiver*. Undervisningsnote.

1.3 Markowitz' porteføljevalgsmode

En af de vigtigste finansielle beslutninger, man som individ skal foretage, er, hvordan man skal investere sin formue til dækning af ens pension. Middelværdi-varians analysen af Markowitz ligger til grund for den moderne litteratur inden for en investors optimale investeringsstrategi. I dette seminar ønskes en undersøgelse af det teoretiske fundament for Markowitz' porteføljevalgsmode. Mere konkret ønskes der en udledning af den efficiente rand samt en beskrivelse af, hvordan investorer med forskellige nyttefunktioner vælger deres optimale portefølje på den efficiente rand. Derudover ønskes en grundig redegørelse for antagelserne bag modellen.

Litteratur (forslag):

Huang, C. og R.H. Litzenberger. (1988). *Foundations for Financial Economics*, North-Holland, kapitel 3.

Ingersoll, J.E. (1987). *Theory of Financial Decision Making*, Rowman & Littlefield. Kapitel 1-4.

2.0 REGNSKAB

Ved spørgsmål til emnerne under punkt 2 kontakt Mogens Nielsen, Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi, e-mail: mni@sam.sdu.dk

2.1 Strategi og økonomistyring

Hvordan kan virksomhedens økonomistyringssystem bruges i forbindelse med virksomhedens overordnede strategiske beslutninger, og hvordan kan økonomistyringssystemet efterfølgende understøtte opnåelsen af de opstillede strategiske mål?

Relevante emner indenfor dette område kunne være:

- Opbygning og anvendelse af Balanced Scorecard som økonomistyringsgrundlag.
- Target pricing og target costing.
- Præstationsvurdering og aflønning af ledende medarbejdere.

2.2 Activity Based Costing

En række løbende driftsøkonomiske beslutninger træffes på grundlag af regnskabssystemets informationer om omkostninger ved produkter, afdelinger og kunder. Beslutningernes kvalitet afhænger derfor af det valgte regnskabssystems evne til at give den relevante information. ABC er et af de mest udbredte moderne regnskabssystemer.

Mulige emner indenfor dette område kunne være:

- Opbygning og implementering af et ABC-regnskabssystem
- Anvendelsen af ABC i prisfastsættelsesbeslutninger
- Time-Driven ABC
- Anvendelse af ABC og/eller TD-ABC indenfor en given branche (f.eks. servicevirksomheder, hospitaler og andre offentlige virksomheder)

2.3 Værdiansættelse af aktiver i årsregnskabet

Hvilke kriterier skal årsregnskabets værdimålinger opfylde, og hvordan bør virksomheden ud fra disse kriterier værdiansætte forskellige aktiver i sit årsregnskab.

Mulige emner indenfor dette område kunne være:

- Værdiansættelse og indregning af forsknings- og udviklingsprojekter
- Værdiansættelse og indregning af leasede aktiver
- Værdiansættelse og indregning af investeringsejendomme
- Værdiansættelse og indregning af dattervirksomheder
- Værdiansættelse og indregning af kontraktlige rettigheder (f.eks. til fodboldspillere)

2.4. Opgørelse af en virksomheds overskud

Indregningen af indtægter – og omkostninger – er central for opgørelsen af en virksomheds overskud. En række problemer knytter sig i den forbindelse til hvornår en virksomhed kan indregne en indtægt.

Mulige emner indenfor dette område kunne være:

- Entreprisekontrakter
- Salg af software med løbende opgradering (f.eks. antivirusprogrammer)

2.5 Regulering af regnskabsaflæggelse

Virksomhedens årsregnskab er karakteriseret ved at det er virksomheden, der som monopoludbyder besidder den nødvendige økonomiske information om sine egne forhold, mens det er personer og organisationer udenfor virksomheden der bruger regnskabs-informationen. Dette kan skabe en interessekonflikt mellem virksomheden og dens eksterne interessenter. Der er gjort forskellige tiltag med henblik på at mindske den. Lovgivning og anden regulering (regnskabsstandarder) samt pligt til at lade sit regnskab revidere af en uafhængig revisor er nogle af de åbenbare midler som er taget i anvendelse, men spørgsmålet er om disse tiltag er hensigtsmæssige og/eller tilstrækkelige.

Mulige emner indenfor dette område kunne være:

- a. Hvorfor skal regnskabsaflæggelse reguleres, og hvilke måder kan og bør dette gøres på.
 - b. Hvad er formålene med revision af virksomhedens regnskab, og hvilke metoder kan en revisor anvende til at kontrollere rigtigheden af regnskabet.
-

3.0 MARKETING

3.1 Relationsmarkedsføring

Ved spørgsmål til emnet kontakt Martin Hannibal Knudsen, Institut for Marketing og Management, e-mail: mhk@sam.sdu.dk

En meget stor del af de danske virksomheder arbejder primært med at sælge produkter og services til andre virksomheder. Her kan man arbejde med f.eks., hvordan markedsføringen af denne type af kunder kan tilrettelægges. Eller man kan arbejde med segmentering af kunder på det industrielle marked. Ofte vil man på dette marked bruge mange ressourcer på opbygning af relationer og netværk til kunder og leverandører – en opgave vil kunne være at se på, hvordan virksomhederne arbejder med disse relationer og netværk (f.eks. også i forhold til 'Customer Relationship Management'). Det vil også være en mulighed at arbejde med branding på det industrielle marked. Opgaven kan afgrænses til en bestemt type af virksomhed/kunder eller til evt. kun én virksomhed.

3.2 Loyalitetsprogrammer: Hvad, hvornår og hvordan?

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Jan Møller Jensen, Institut for Marketing og Management, e-mail: jmj@sam.sdu.dk

Adskillige markeder, hvis ikke alle, oplever i kølvandet på finanskrisens indtog en øget konkurrence om markedsandele og kundeloyalitet. Opgaven kunne indeholde en kortfattet redegørelse for forskellige former for loyalitetsprogrammer (såvel teoretisk som med eksempler på anvendelse i praksis). Redegørelsen kunne munde ud i opstilling af perspektiver og retningslinjer for implementering af loyalitetsprogrammer på tværs af brancher, indenfor en specifik branche eller for en specifik selvvalgt virksomhed.

3.3 Backpackerturisme: Ud i det blå med rygsæk på

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Jan Møller Jensen, Institut for Marketing og Management, e-mail: jmj@sam.sdu.dk

En mulig tilgang til emnet kunne være at foretage en uddybende redegørelse for litteraturens fremstilling af backpackerturisme. Seminaret kunne eksempelvis komme ind på: Hvad er backpackerturisme? Hvem rejser som backpackers? Hvorfor vælger man at rejse som backpacker? Hvordan kan en aktør i rejsebranchen anvende denne viden til at markedsføre backpackerrejser?

3.4 Brand management i et historisk perspektiv.

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Per Østergaard, Institut for Marketing og Management, e-mail: poe@sam.sdu.dk

I Douglas Holt klassiske artikel: "Why Do Brands Cause Trouble? A Dialectical Theory of Consumer Culture and Branding" (Journal of Consumer Research, 2002) opstiller han en model for en historisk udvikling i brand management, der viser hvordan forståelsen af branding har udviklet sig fra "Modern Branding" til "Postmodern Branding" til "Post Postmodern Branding". Denne udvikling kan eksempelvis belyses gennem inddragelse af forskellige eksempler på konkrete branding kampagner og strategier, og gerne andre teorier om branding, som fx Kevin Keller: "Brand Synthesis: The Multidimensionality of Brand Knowledge" (journal of Consumer Research 2003), eller fx Martin Kornbergers bog Brand Society: How brands transform management and lifestyle (Cambridge University Press, 2010).

3.5 Gavegivning i forbrugerkulturen.

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Per Østergaard, Institut for Marketing og Management, e-mail: poe@sam.sdu.dk

I forbrugerforskningen er gavegivning en central problemstilling, da gavegivningen i gennem de senere år har forandret sig radikalt i forhold til de ideer, som Marcel Mauss skrev om i bogen Gaven: gaveudvekslings form og logik i arkaiske samfund (København 2000). John Sherry introducerede gaveudveksling i forbrugerforskningen i artiklen: "Gift Giving in Anthropological Perspective" (Journal of Consumer Research 1983). Der er i dag en lang række andre artikler om dette emne. Et seminar indenfor dette emneområde kan fx tage udgangspunkt i en drøftelse af hvordan man skal forstå og håndtere gavegivning i forbrugerkulturen. Det kan både være fra et forbrugerperspektiv, hvor det er centralt hvordan man giver gaver i dag, og fra et virksomhedsperspektiv, hvor det er vigtigt at forstå hvordan man fx en butik skal håndtere forbrugernes køb af gaver.

3.6 Forbrug af mode

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Per Østergaard, Institut for Marketing og Management, e-mail: poe@sam.sdu.dk

I Russel Belks legendariske artikel "Possessions and the Extended Self" (Journal of Consumer Research 1988) påpeges det, at mange af de produkter man køber bliver en central del af ens identitet. Det gør sig især i særlig grad gældende for varer indenfor kategorien modetøj. Et eksempel på dette forbrug er Thompson & Haytkos artikel: "Speaking of Fashion: Consumers' Uses of Fashion Discourses and the Appropriation of Countervailing Cultural Meanings" (Journal of Consumer Research 1997), men der findes en lang række bøger og artikler om dette emne. Der ønskes en diskussion af hvordan man kan forstå forbrug af mode. Gerne med inddragelse af konkrete eksempler.

3.7 Forbrug af ekstremturisme

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Per Østergaard, Institut for Marketing og Management, e-mail: poe@sam.sdu.dk

I forbrugerforskningen blev ekstremturisme introduceret med Arnould & Price's artikel: "River Magic: Extraordinary Experience and the Extended Service Encounter" (Journal of Consumer Research 1993). Dette aspekt af forbrug er blevet fuldt op af mange sidenhen, og senest blevet aktualiseret af Tumbat & Belk i deres studie af bjergbestigning som forbrug: "Marketplace Tensions in Extraordinary Experiences" (Journal of Consumer Research 2011). Der ønskes en analyse af hvorfor forbrugere vælger at investere ofte store beløb i aktiviteter, der i bedste fald er en meget anstrengende og i værste fald farlige. Det kan ske gennem inddragelse af forskellige teorier om dette; samt ved at analysere konkrete eksempler på ekstremturisme.

3.8 Markedskommunikation

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Lars Pynt Andersen, Institut for Marketing og Management, e-mail: lpa@sam.sdu.dk

De strategiske overvejelser over hvordan virksomheder får mest ud af deres kommunikationsindsats er stadig relevante, det være sig udformningen af den enkelte reklame så den tjener den overordnede strategi bedst muligt eller overvejelser over hvordan kommunikation integreres internt/eksternt, mellem medier eller på tværs af flere brands. Eksempler på emneområder kunne være:

- reklameudformningsproblemer, hvordan udformes reklame så den fungerer mest hensigtsmæssigt i forhold til målgruppen. Kan f.eks. udføres som kvalitativ receptionsanalyse eller (web)survey.
 - medieplanlægningsproblemer, hvordan udformes en kampagne mest effektivt i forhold til tilgængelige ressourcer. Kan både løses rent økonomisk og kreativt i forhold til alternative medier.
 - markedskommunikation som dialog i sociale medier. Kan man virkelig få noget ud af at Tweet'e som virksomhed, og hvordan får man noget brugerinvolvement på sin Facebook side der giver værdi for både virksomhed og (for)bruger?
-

4.0 ORGANISATION & LEDELSE

4.1 Strategisk ledelse af menneskelige ressourcer

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Bo Eriksen, Institut for Marketing og Management, e-mail: bo@sam.sdu.dk

Teorien om human kapital argumenterer for, at medarbejderes effektivitet stiger, jo mere human kapital disse besidder. Human kapital kan defineres som den økonomiske værdi af individets evner og færdigheder og er et resultat af egenskaber, der kan være medfødte eller tillærte gennem erfaringer, uddannelse og træning. Der ønskes en analyse af, hvordan human kapital påvirker virksomhedens konkurrenceevne. Mere specifikt af, hvordan human kapital skaber værdi for virksomheden og de forhold, der bestemmer, hvem der tilegner sig en andel af denne værdi. Da medarbejdernes evner er centrale for, hvordan virksomheden klarer sig, og de samtidig er mobile, er denne problemstilling en stor udfordring (Barney & Wright, 1998; Coff, 1997, 1999; Coff & Kryscynski, 2011).

Analysen kan omfatte overvejelser om muligheder for ”resource-picking” (Barney, 1986; Makadok, 2001, 2002), konsekvenser af begrænset og asymmetrisk information (Gibbons & Katz, 1991; Mortensen, 2005; Stiglitz, 2000) samt betydningen af medarbejderens specialisering af sin human kapital til virksomhedens specifikke omstændigheder (Parsons, 1972; Williamson, Wachter, & Harris, 1975). Desuden bør analysen omfatte overvejelser om, hvordan virksomhederne kan udvikle effektive personalepolitikker—ofte betegnet som HR-systemer (Arthur, 1994; Bloom & Van Reenen, 2007; Pfeffer, 1994; Wright & Boswell, 2002).

Foreslået litteratur:

- Arthur, J. B. 1994. Effects of Human Resource Systems on Manufacturing Performance and Turnover. *The Academy of Management Journal*, 37(3): 670-687.
- Barney, J. B. 1986. Strategic Factor Markets: Expectations, Luck, and Business Strategy. *Management Science*, 32(10): 1231-1241.
- Barney, J. B., & Wright, P. M. 1998. On Becoming a Strategic Partner: The Role of Human Resources in Gaining Competitive Advantage. *Human Resource Management*, 37(1): 31-46.
- Bloom, N., & Van Reenen, J. 2007. Measuring and Explaining Management Practices Across Firms and Countries*. *Quarterly Journal of Economics*, 122(4): 1351-1408.
- Coff, R. W. 1997. Human Assets and Management Dilemmas: Coping with Hazards on the Road to Resource-Based Theory. *The Academy of Management Review*, 22(2): 374-402.
- Coff, R. W. 1999. When Competitive Advantage Doesn't Lead to Performance: The Resource-Based View and Stakeholder Bargaining Power. *Organization Science*, 10(2): 119-133.
- Coff, R., & Kryscynski, D. 2011. Drilling for Micro-Foundations of Human Capital-Based Competitive Advantages. *Journal of Management*.
- Gibbons, R., & Katz, L. F. 1991. Layoffs and Lemons. *Journal of Labor Economics*, 9(4): 351-380.
- Makadok, R. 2001. Toward a Synthesis of the Resource-Based and Dynamic-Capability Views of Rent Creation. *Strategic Management Journal*, 22(5): 387-401.
- Makadok, R. 2002. A Rational-Expectations Revision of Makadok's Resource/Capability Synthesis. *Strategic Management Journal*, 23(11): 1051-1057.
- Mortensen, D. T. 2005. *Wage Dispersion: Why Are Similar Workers Paid Differently?* Cambridge, MA: The MIT Press.
- Parsons, D. O. 1972. Specific Human Capital: An Application to Quit Rates and Layoff Rates. *The Journal of Political Economy*, 80(6): 1120-1143.
- Pfeffer, J. 1994. Competitive Advantage Through People. *California Management Review*, 36: 9-28.
- Stiglitz, J. E. 2000. The Contributions of the Economics of Information to Twentieth Century Economics. *The Quarterly Journal of Economics*, 115(4): 1441-1478.
- Williamson, O. E., Wachter, M. L., & Harris, J. E. 1975. Understanding the Employment Relation: The Analysis of Idiosyncratic Exchange. *The Bell Journal of Economics*, 6(1): 250-278.
- Wright, P. M., & Boswell, W. R. 2002. Desegregating HRM: A Review and Synthesis of Micro and Macro Human Resource Management Research. *Journal of Management*, 28(3): 247-276. , Juni 11, 2010.

4.2 Rekruttering, medarbejderomsætning og effektivitet

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Bo Eriksen, Institut for Marketing og Management, e-mail: bo@sam.sdu.dk

Det hedder sig, at medarbejderne virksomhedens vigtigste ressource. På trods af denne lidt polemiske indgangsbøn, er det uomtvisteligt, at medarbejdernes ekspertise og motivation har stor betydning for, om virksomheden er effektiv og om den opnår sine målsætninger. Når virksomheden oplever en stor gennemstrømning af medarbejdere, kan det skabe en vis turbulens i organisationen, som påvirker dens evne til at udføre aktiviteter effektivt og hensigtsmæssigt. Men medarbejderomsætning giver også mulighed for at sortere fejlansættelser fra og dermed komme af med uproduktive medarbejdere.

Der ønskes en analyse af sammenhængene mellem rekruttering, medarbejderomsætning og virksomhedens effektivitet samt, hvordan virksomhedens ledelse skal anvende rekruttering og medarbejderomsætning som strategiske ledelsesvariabler.

Foreslået litteratur

- Abelson, M. A., & Baysinger, B. D. 1984. Optimal and Dysfunctional Turnover: Toward an Organizational Level Model. *The Academy of Management Review*, 9(2): 331–341.
- Baron, J. N., Hannan, M. T., & Burton, M. D. 2001. Labor Pains: Change in Organizational Models and Employee Turnover in Young, High-Tech Firms. *The American Journal of Sociology*, 106(4): 960–1012. , January 14, 2010.
- Greenwald, B. C. 1986. Adverse Selection in the Labour Market. *The Review of Economic Studies*, 53(3): 325–347.
- Hausknecht, J. P., & Holwerda, J. A. 2013. When Does Employee Turnover Matter? Dynamic Member Configurations, Productive Capacity, and Collective Performance. *Organization Science*, 24(1): 210–225.
- Hausknecht, J. P., & Trevor, C. O. 2011. Collective Turnover at the Group, Unit, and Organizational Levels: Evidence, Issues, and Implications. *Journal of Management*, 37(1): 352–388.
- Lazear, E. P. 2000. Performance Pay and Productivity. *The American Economic Review*, 90(5): 1346–1361.
- Shaw, J. D. 2011. Turnover rates and organizational performance: Review, critique, and research agenda. *Organizational Psychology Review*, 1(3): 187–313.
- Staw, B. M. 1980. The Consequences of Turnover. *Journal of Occupational Behaviour*, 1(4): 253–273.

4.3 Business Developments rolle i organisationen

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Hans Eibe Sørensen, Institut for Marketing og Management, e-mail: hes@sam.sdu.dk

Hvad er business development (ikke) og hvordan organiseres dette i forbindelse med forberedelse og implementering af virksomhedens vækstmuligheder?

Foreslået litteratur

- Barki, H., & Pinsonneault, A. (2005). A model of organizational integration, implementation effort, and performance. *Organization Science*, 16(2), 165–179.
- Brinckmann, J., Grichnik, D., & Kapsa, D. (2010). Should entrepreneurs plan or just storm the castle? A meta-analysis on contextual factors impacting the business planning–performance relationship in small firms. *Journal of Business Venturing*, 25(1), 24–40.
- Burgelman, R. A. (1983). A process model of internal corporate venturing in the diversified major firm. *Administrative Science Quarterly*, 223–244.
- Davis, C. H., & Sun, E. (2006). Business development capabilities in information technology SMEs in a regional economy: an exploratory study. *The Journal of Technology Transfer*, 31(1), 145–161.
- Delmar, F., & Shane, S. (2003). Does business planning facilitate the development of new ventures? *Strategic Management Journal*, 24(12), 1165–1185.
- Kind, S., & Knyphausen-Aufseß, D. zu. (2007). What is ‘Business Development’? - The Case of Biotechnology. *Schmalenbach Business Review*, 59(2), 176–199.
- Klein, K. J., & Sorra, J. S. (1996). The challenge of innovation implementation. *Academy of Management Review*, 21(4), 1055–1080.
- Lawrence, P. R., & Lorsch, J. W. (1967). Differentiation and integration in complex organizations. *Administrative Science Quarterly*, 12(1), 1–47.
- Noda, T., & Bower, J. L. (1996). Strategy Making as Iterated Processes of Resource Allocation. *Strategic Management Journal*, 17, 159–192.
- Sørensen, H. E. (2012). *Business Development: A Market-Oriented Perspective*. John Wiley & Sons, Ltd.

Uittenbogaard, B., Broens, L., & Groen, A. J. (2005). Towards a Guideline for Design of a Corporate Entrepreneurship Function for Business Development in Medium-Sized Technology-Based Companies. *Creativity and Innovation Management*, 14(3), 258–271.

4.4 Selvledelse og styring

Ved spørgsmål til dette emne kontakt Mette Lund Kristensen, Institut for Marketing og Management, e-mail: mlk@sam.sdu.dk.

Ledelse er i stigende grad blevet et spørgsmål om at involvere medarbejdere og give plads til selvledelse blandt medarbejdere. Denne mere demokratiske ledelsesform knyttes sammen med økonomisk, rationelle resultater som øget effektivitet, bedre udnyttelse af de menneskelige ressourcer og øget konkurrenceevne for virksomheden samt virker motiverende for medarbejderes kreativitet, engagement og loyalitet over for virksomheden (f.eks. Hackman, 1986; King and West, 1987; Likert, 1967; Manz, 1986; Mohrman og Cummings, 1989; Monge et al., 1992; Thachappilly, 2010; Walton, 1985).

Kritiske røster stiller dog spørgsmål ved de positive virkninger ved bl.a. selvledelse (f.eks. Barker, 1993; Deetz, 1992) og bekymrer sig for, om medarbejdernes faktiske råderum bliver indskrænket af ledelsesmæssige strategier og målsætninger, herunder særligt dens værdigrundlag, og at der dermed opstår andre normative former for kontrol, som er skjulte for medarbejderne i det selvledende arbejde (f.eks. Tompkins og Cheney, 1985). En anden udtalt uhensigtsmæssighed ved demokratiseringen af ledelsen er, at den risikerer at fremkalde stress blandt de selvledende medarbejdere, fordi de ikke har klare retningslinjer for deres arbejde (f.eks. Pedersen, 2009).

Disse forskelle mellem positive og negative virkninger af demokratiseringen af ledelsesformen og indførelsen af selvledelse, lægger op til kritiske undersøgelser af, hvorvidt inddragelse af medarbejdere i traditionelle ledelsesopgaver faktisk har positive effekter, eller om de resulterer i uhensigtsmæssige udfald for både medarbejdere og organisationen. Det kunne blandt andet undersøges, hvilke personlige og/eller sociale (u)hensigtsmæssigheder det har for medarbejdere fra forskellige brancher og faggrupper, at styringen af deres arbejde demokratiseres og ledelses ansvaret overgår til dem selv.

Litteratur (forslag):

Barker, James R. 1993, "Tightening the iron cage: Concertive control in self-managing teams". *Academy Science Quarterly*, 38(3): 408-437.

Deetz, Stanley, 1992, *Democracy in an age of corporate colonization*. State University of New York Press: Albany.

Hackman, J. Richard, 1986, "The psychology of self-management in organizations". In M.S. Pallak and R.O. Perloff (eds) *Psychology and work: Productivity, change and employment*. Washington, DC: American Psychological Association, pp: 85-136.

King, Nigel og Michael West, 1987, "Individual experiences of innovation at work". *Journal of Managerial Psychology*, 2(3): 6-10.

Likert, Rensis, 1961, *New patterns of management*. New York: McGraw Hill

Manz, Charles C., 1986, "Self-leadership: Toward an expanded theory of self-influence processes in organizations". *Academy of Management Review*, 11: 585-600.

Mohrman, Susan A. og Thomas G. Cummings, 1989, *Self-designing organizations: Learning how to create high performance*. Reading, MA: Addison-Wesley.

Monge, Peter R., Michael D. Cozzens og Noshier. S. Contractor, 1992, "Communication and motivational predictors of the dynamics of organizational innovation". *Organizational Science*, 3: 250-274.

Pedersen, Michael, 2009, "Arbejde – nu med livet som indsats". *Turbulens.net*, 1.maj.

Thachappilly, Gopinathan, 2010, "Self management leadership fosters innovation. Creativity and innovation are becoming critical for business success." <http://www.suite101.com/content/self-management-leadership-fosters-innovation-a192536#ixzz10jXHufpU>

Tompkins, Philip K. og Cheney, George, 1985. "Communication and unobtrusive control in contemporary organizations," i McPhee, R. D. og Tompkins, P. K. (red.). *Organizational communication: traditional themes and new directions*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.

Walton, Richard E., 1985, From control to commitment in the workplace. *Harvard Business Review*, 63(2): 76- 84.

5.0 MIKROØKONOMI

5.1 Bolig- og byøkonomi

Ved spørgsmål til emnet, kontakt Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi, Morten Skak mos@sam.sdu.dk

Boligøkonomi handler om husholdningernes valg af optimal boligform under de begrænsninger, som boligmarkedet, de finansielle markeder og den økonomiske politik fastlægger. Fri konkurrence hersker på nogle områder, men for mange boligformer er der lovregulerede begrænsninger. Det gælder også for boligfinansieringen. Byøkonomi handler om byernes (og landets) struktur og udvikling, som en funktion af optimale valg for lokaliseringen af virksomheder og boliger. Også her kan regulering påvirke markedets funktionsmåde. Eksempler på emner under dette tema kunne være: Bolig og velfærd siden Anden Verdenskrig, Sammenhængen mellem boligsektoren og konjunkturbevægelserne, Huslejeregulering og fordeling, Valg af optimal boligform, Finansielle restriktioner og boligform, Boligområder og kriminalitet, Teknisk insolvente boligejere, By- (og land) udvikling i Danmark eller Europa

Forudsætninger: Emnerne indenfor dette tema forudsætter grundlæggende kendskab til mikroteori fra fagene "Mikroøkonomi", "Virksomhedens økonomi" eller lignende.

5.2 Branche, markedsstruktur og konkurrencelovgivning

Ved spørgsmål til emnet, kontakt Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi, Christian Kronborg: cka@sam.sdu.dk

I dette emneområde er ideen at beskrive og analysere en branches markedsstruktur med afsæt i økonomisk teori og herudfra f.eks. vurdere konkurrenceforholdene i branchen eller vurdere branchens udvikling i de kommende år. Man kan yderligere inddrage specielle økonomiske mekanismer i branchen og analysere virkningen heraf på konkurrencen. Et udgangspunkt kan også tages i den danske og/eller europæiske konkurrencelovgivning med henblik på at vurdere om denne (også de facto) overholdes. Eksempler kunne være: En analyse af det danske bryggerimarked – hvor vi som bekendt har mange små aktører og enkelte store samt flere og flere udenlandske kombattanter. Hvordan vil dette marked udvikle sig? Et andet eksempel er luftfart. Vil discountselskaber vinde yderligere frem? Underminerer loyalitetsprogrammer konkurrencen i markedet og så videre? Mere konkret kan man også analysere en specifik virksomhed og dets marked: Kan B&O f.eks. overleve som luksusbrand i et kompetitivt globalt marked. Kan Mærsk-Møller containerfragt blive en vedvarende rentabel forretning. Har Dong Energy for megen magt i den danske energisektor, har Danske Bank ditto i banksektoren etc. etc. Mulighederne er mangfoldige i dette emne. Forudsætninger: Emnet forudsætter grundlæggende kendskab til mikroteori fra fagene "Mikroøkonomi", "Virksomhedens økonomi" eller lignende.

6.0 OPTIMERING OG LOGISTIK

Ved spørgsmål til emnerne under punkt 6 kontakt Ole B. Olesen, Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi, e-mail: ole@sam.sdu.dk

Supply Chain Management

6.1 Aggregeret Planlægning

Det er en forudsætning, at faget ”*Ressourcestyring og Supply Chain Management*” er fulgt. Når en virksomhed opstiller en aggregeret plan forsøger man bl.a. at få et overordnet overblik over den fremtidige behov for arbejdskraft i de næste 4-12 måneder baseret på forecasts af en samlet efterspørgsel efter virksomhedens produkter. Planen specificerer endvidere sammenhængen mellem nødvendige lageropbygninger gennem perioden og omfanget af eventuel subcontracting. Der er muligheder for at forfølge forskellige strategier i udformningen af en optimal plan. Der knytter sig endvidere specielle problemer til hvordan man vælger at implementere en aggregeret plan i en specifikation af egentlige produktions-planer (hvornår produceres hvad og i hvilke sekvenser).

Litteratur:

C. C. Bozarth og R. B. Handfield: "Introduction to Operations and Supply Chain Management", (2005), kapitel 12.

Chopra and Meindl: "Supply Chain Management. Strategy, Planning and Operation", kapitel 8-9.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.2 Aggregeret Planlægning for en mindre produktionsvirksomhed

Det er en forudsætning, at faget ”*Ressourcestyring og Supply Chain Management*” er fulgt. Der ønskes udarbejdet forskellige forslag til en aggregeret plan for de næste 12 måneder baseret på historiske data vedrørende efterspørgsel og tekniske forhold vedr. produktionen. Data foreligger disaggregeret på 27 varenumre, som skal aggregeres til et standard produkt (top-down analyse). Det gennemsnitlige arbejdskraftforbrug for hvert varenummer foreligger. Virksomhedens produkter er kendetegnet ved at have begrænset holdbarhed (fødevarer), så lageromkostningerne skal modelleres noget utraditionelt. Endvidere er virksomheden lokaliseret i et område, hvor det er svært at skaffe kvalificeret arbejdskraft, men virksomheden råder p.t. over en veluddannet arbejdsstyrke af en vis størrelse.

Litteratur:

C. C. Bozarth og R. B. Handfield: "Introduction to Operations and Supply Chain Management", (2005), kapitel 12.

Chopra and Meindl: "Supply Chain Management. Strategy, Planning and Operation", kapitel 8-9.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.3 Optimal lagerstyring

Det er en forudsætning, at faget ”*Ressourcestyring og Supply Chain Management*” er fulgt. Emnet er relativt bredt og man kan bruge modeller og metoder fra produktion, planlægning og marketing. En mulighed er at arbejde med dynamiske, deterministiske lagerstyringsproblemer. En anden mulighed er at se på stokastiske, statiske lagerproblemer. En tredje mulighed er at se på varianter af EOQ formlen. Endelig kan man også vælge at se på, hvad en optimal lagerstyring er for hele eller dele af den supply chain, som virksomheden/organisationen er en del af. Det er også muligt at anvende software til disse analyser ved f.eks. at anvende Excel/VBA, Arena eller andet software.

Litteratur:

C. C. Bozarth og R. B. Handfield: "Introduction to Operations and Supply Chain Management", (2005), kapitel 13.

Chopra and Meindl: "Supply Chain Management. Strategy, Planning and Operation", kapitel 10.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.4 Material Requirement Planning

Det er en forudsætning, at faget ”*Ressourcestyring og Supply Chain Management*” er fulgt. I MRP ser man på værktøjer, som en virksomhed kan anvende, til at planlægge produktionen, når produktionsprocessen er afhængig af leverancer fra Supply Chain partnere. Disse leverancer skal

bestilles så de ankommer til netop det tidspunkt, hvor delen indgår i produktionsprocessen.

Litteratur:

C. C. Bozarth og R. B. Handfield: "Introduction to Operations and Supply Chain Management", (2005), kapitel 14.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.5 Forecast

Det er en forudsætning, at faget "*Ressourcestyring og Supply Chain Management*" er fulgt.

Hver eneste dag beskæftiger virksomheder sig med at foretage beslutninger om fremtidige tiltag uden at de eksakt ved hvad fremtiden egentlig bringer. For eksempel, bestilles varer hjem til lageret uden at virksomheden præcist ved hvor stor den fremtidige efterspørgsel vil være. Ligeledes foretages investeringer uden virksomhederne præcist hvad den resulterende profit vil kunne blive. Der er mange måder at forecaste fremtiden på. Nogle firmaer anvender subjektive processer, som erfaringer og intuition, og andre anvender mere kvantitative forecast tilgange. Til disse metoder hører blandt andet glidende gennemsnitsmodeller, trend projections og regression for bare at nævne nogle få. Det er selvfølgelig muligt at anvende IT til at lave disse estimationer.

Litteratur:

C. C. Bozarth og R. B. Handfield: "Introduction to Operations and Supply Chain Management", (2005), kapitel 9.

Chopra and Meindl: "Supply Chain Management. Strategy, Planning and Operation", kapitel 7.

John E. Hanke and D. W. Wichern "Business Forecasting" (2005)

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.6 Forecast af efterspørgslen efter produkter fra en mindre produktionsvirksomhed.

Det er en forudsætning, at faget "*Ressourcestyring og Supply Chain Management*" er fulgt.

Der foreligger dag-til-dag efterspørgselsdata for 3 år disaggregeret på 27 varenumre. Der ønskes en forecast-analyse baseret på de første 2 år og valideret på data fra det 3. år. Efterspørgselstallene er influeret af sæsonvariationer og kampagnetilbud. Der ønskes både en forecastanalyse på de enkelte varenumre men også på "aggregerede produkter". Der foreligger information om, hvilke varenumre der dækker over produkter med en høj grad af mulig substitution.

Data stammer fra en merc-hovedopgave, så der er mulighed for at performance af den bedste forecast-model kan vurderes op mod den i hovedopgaven valgte forecast-model. Data ligger i form af et Excel ark, så der er mulighed for at anvende IT til disse estimationer.

Litteratur:

C. C. Bozarth og R. B. Handfield: "Introduction to Operations and Supply Chain Management", (2005), kapitel 9.

Chopra and Meindl: "Supply Chain Management. Strategy, Planning and Operation", kapitel 7.

John E. Hanke and D. W. Wichern "Business Forecasting" (2005)

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.7 Projektplanlægning

Det er en forudsætning, at faget "*Ressourcestyring og Supply Chain Management*" er fulgt.

I mange virksomheder optager igangværende projekter hovedparten af virksomhedens ressourcer. Det er derfor vigtigt at virksomheden har kontrol med disse projekter, både hvad tid angår og med hensyn til de ressourcer som projekterne trækker på. Der er mange løsningsmetodikker til hvordan en virksomhed kan kontrollere sine projekter - nogle anvender matematiske formuleringer, og andre er mere algoritmeorienterede.

Litteratur:

C. C. Bozarth og R. B. Handfield: "Introduction to Operations and Supply Chain Management", (2005), kapitel 5.

A. Shtub, J. F. Bard and S. Globerson: "Project Management: Processes, Methodologies and Economics." (2005)

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.8 Facility Layout

Det er en forudsætning, at faget "*Ressourcestyring og Supply Chain Management*" er fulgt.

Facility Layout drejer sig bl.a. om hvorledes indretningen af en butik eller produktionshal vil kunne

optimeres. I mange varehuse er der f.eks. rift om de gode hyldepladser som kunderne ser. Ligeledes er det vigtigt for produktionsvirksomheden at få indrettet sin produktionshal således at f.eks. transporttiden imellem produktionsstederne er mindst mulig. I dette emne er der mulighed for at arbejde videre med Jensens Add-Inn'er eller måske endda lave sine helt egne løsningsrutiner
 Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.9 Capacity Management

Det er en forudsætning, at faget "*Ressourcestyring og Supply Chain Management*" er fulgt. Dette emne ser på de problemer, som en virksomhed står over for, når efterspørgslen efter dens produkt/ydelse er højere end forventet. Her beskæftiger man sig bl.a. om evaluering af kapacitetsalternativer, samt generelt at afdække hvilke tiltag, som vil kunne forøge virksomhedens såkaldte throughput. Der kan inddrages en diskussion af fordele og ulemper ved en klassiske infleksibel batch produktion med store mellemlagre versus et mere "lean" design med en fleksibel teknologi.

Litteratur:

Fisher, Marshall L. 1997. "What Is the Right Supply Chain for Your Product?" Harvard Business Review. 75 (2/4), p. 105-116

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.10 Supply chain management

Det er en forudsætning, at faget "*Ressourcestyring og Supply Chain Management*" er fulgt. Emnet er bredt og der kan der bruges modeller og metoder fra planlægningsmetoder, produktion og lager samt marketing. Det kan være nyttigt at tage udgangspunkt i et specifikt problem. Eksempelvis kan man undersøge, hvordan information og beslutningstagen i en distributionskanal kan koordineres, så at de enkelte beslutningstagere handler på en optimal måde, set ud fra kædens synspunkt.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

Lean Manufacturing / Value Stream Mapping

6.11 Pull versus Push – hvad er Lean Manufacturing?

Det er en forudsætning, at faget "*Ressourcestyring og Supply Chain Management*" er fulgt. Fordelene ved Lean Manufacturing fremhæves i mange sammenhænge, men der er ofte forskellige forklaringer på, hvad der nærmere karakteriserer Lean. I nogle sammenhænge fremstilles Lean som "Make to Order", mens andre fremhæver pull-produktion som det afgørende karakteristika. Dette bachelorprojektemne lægger op til en diskussion og afklaring af, hvad der egentlig karakteriserer Lean. Projektet kan trækkes i flere forskellige retninger. Man kan f.eks. sætte fokus på pull-produktions-design som Kanban-systemet, oprindeligt anvendt i The Toyota Production Model eller det nyere begreb CONWIP-styring. Sammenhæng mellem throughput og variabilitet er et andet vigtigt område. Man kan også vælge at sætte fokus på den del af en Lean-implementering, som benævnes "Value Stream Mapping", og som handler om at identificere "ubalancer" i et produktions-design (se f.eks. bogen "Learning to See.."). Endelig kan man vælge at lægge vægt på simulering, idet mange af aspekterne ved Lean lader sig "afprøve" i simple simulerings-modeller. Vi råder over et simuleringsværktøj ARENA, som er relativt let at anvende, idet modeller formuleres ved hjælp af opstilling af og sammenhæftning af grafiske moduler, præcis som i opstillingen af et flowchart.

Litteratur:

Fisher, Marshall L. 1997. "What Is the Right Supply Chain for Your Product?" Harvard Business Review. 75 (2/4), p. 105-116

W. J. Hopp: Supply Chain Science (2003), free download

W. J. Hopp and M-. L. Spearman: To Pull or Not to Pull: What is the Question. In Manufacturing and Service Operations Management Vol. 6, no 2. 2004, pp. 133-148.

M. Rother and J. Shook: Learning to See: Value Stream Mapping to create value and eliminate muda.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

Ruteplanlægning / Lokalisering

6.12 Ruteplanlægningsmodeller

Det er en forudsætning, at faget ”*Ressourcestyring og Supply Chain Management*” er fulgt.

Ruteplanlægningsproblemet består i, at et antal kunder skal betjenes fra et depot. Hver kunde har en kendt efterspørgsel. Denne efterspørgsel skal dækkes af en leverance fra depotet. Det sker ved, at der fra depotet sendes varer med køretøjer til kunderne. Hvert køretøj har en begrænset kapacitet. Problemet består nu i at betjene kunderne og samtidig minimere de samlede transportomkostninger. Dette problem kan formuleres og løses som et matematisk optimeringsproblem. Der ønskes udarbejdet en oversigt over og en sammenligning af modeller til løsning af et eller flere af denne type problemer. Modellerne kan implementeres i GAMS/VBA; men der er også mulighed for at lave et rent metodisk projekt inden for emneområdet.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.13 Traveling Salesman Problemet

Det er en forudsætning, at faget ”*Ressourcestyring og Supply Chain Management*” er fulgt.

En sælger står i sin hjemby og skal næste dag besøge en bestemt mængde af sine kunder. Sælgerens problem består i at tilrettelægge en sammenhængende rute af kortest mulig længde, så samtlige kunder besøges præcis en gang på ruten. Problemet er et klassisk kombinatorisk optimeringsproblem. Man kan f.eks. forestille sig, at 20 kunder skal besøges. Der er 20 muligheder for valg af den første kunde på ruten, 19 for den anden o.s.v. Det betyder, at den korteste rute blandt $20 \cdot 19 \cdot \dots \cdot 1$ skal identificeres. Det kan selvfølgelig ske ved at opregne længderne for samtlige mulige ture, men deres antal er meget stort. Alternativt kan problemet formuleres som et binært optimeringsproblem og løses v.h.a. f.eks. Branch & Bound. Opgaven består i at forklare et antal matematiske formuleringer af problemet og implementere en eller flere af disse. Der er mulighed for at arbejde på praktiske datasæt, f.eks. ved at lade kunderne bo i forskellige byer.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.14 Planlægning af postruter

Det er en forudsætning, at faget ”*Ressourcestyring og Supply Chain Management*” er fulgt.

Posten i Odense uddeles hver dag af et antal postbude, der hver især dækker et fast distrikt. En postrute er en specifikation af, i hvilken rækkefølge de enkelte veje i distriktet betjenes. Det er muligt at fastlægge ruten, så den samlede vejlængde, som buddet tilbagelægger, bliver så kort som mulig. Dette kan formuleres som en matematisk optimeringsmodel. Der ønskes givet en oversigt over metoder og modeller til løsning af denne type problemer. Der er mulighed for at arbejde på et mindre datasæt, men også for at lave et rent teoretisk seminar indenfor emneområdet.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

6.15 Lokalisering af en virksomhed

Det er en forudsætning, at faget ”*Ressourcestyring og Supply Chain Management*” er fulgt.

En virksomhed producerer til en nogenlunde fast kundekreds. Virksomheden er p.t. placeret f. eks. i trekantsområdet, men man har konstateret, at man gennem de senere år har fået flere og flere kunder bosiddende på Sjælland. Det betyder, at en stadig større del af produktionen skal transporteres fra Jylland til Sjælland, hvilket indebærer ganske store transportomkostninger. Virksomheden overvejer derfor p.t., om den skal flytte til en anden placering. Problemer af den type kan løses ved brug af optimeringsmetoder. Projektet indebærer en præsentation af nogle af disse metoder og en implementering af en eller flere af disse i f.eks. Excel/VBA eller andet software.

Forudsætter: "Ressourcestyring og Supply Chain Management".

Benchmarking / Produktivitsanalyse

6.16 Produktivitsmåling

Et pengeinstitut overvejer en omfordeling af ressourcer, f.eks. bemanning mellem sine filialer. Derfor ønskes en indikation af, om en given filial p.t. er tildelt for mange eller for få ressourcer i forhold til indtjening og leveret mængde ydelser. Det spørgsmål kan besvares ved udarbejdelse af en produktivitsanalyse. Der foreligger flere metoder til produktivits-analyse. DEA-metoden er baseret på anvendelse af lineær programmering. Emnet sigter imod anvendelse af DEA til produktivitsevaluering baseret på real-life datasæt. De praktiske anvendelser kan f.eks. baseres på datasæt fra bibliotekssektoren, politikredse, falckstationer, statsamter, men det er muligt for den enkelte selv at vælge sit analyseområde.
